

Naravoslovni dokumentarec za skoraj prvo ligo

IGOR HARB

Divja Slovenija (2021) je (še) drugi film režiserja in fotografa Mateja Vraniča in sledi njegovi uspešnici **Ptice jezer, njihova vrnitev** (2018). Vranič je prvenec posnel večinoma sam in skozi več let na manjšem območju v bližini doma, *Divja Slovenija* pa je velikopotezni naravoslovni dokumentarec po vzoru BBC-jevih, ki predstavi raznolike živali iz vseh koncev naše države. Ambicioznost projekta je za slovenske standarde impresivna, saj predstavlja korenit preskok v produkciji in obsežnosti glede na dosedanje dosežke domače naravoslovne kinematografije, kar pa ni mišljeno kot kritika Vraničevih predhodnikov in vrstnikov, saj *Divja Slovenija* ubere povsem drugačno pot, ki film postavi v lastno kategorijo.

Dokumentarec izstopa že po obsegu, saj gledalcu predstavi življenje v vseh največjih raznolikih ekosistemih naše domovine, ki zaradi lokacije na presečišču Mediterana, Alp, Panonske ravnice, Krasa in začetka Dinarskega gorovja ponujajo raznovrstna okolja, pogosto med seboj povsem ločena. To je seveda zahtevno tudi iz ustvarjalskega stališča, saj spoznamo tako visokogorje kot morje, jame in gozdove, pri čemer snemanje v vsakem izmed habitatov zahteva povsem drugačen pristop in opremo. Največji dosežek je, da gledalci tega sploh ne občutimo, saj je vizualna in zvočna podoba filma konsistentna in izpiljena, tako da je osredotočenost povsem na zgodbi.

Scenarij *Divje Slovenije* je za svoj žanr dokaj klasično osredotočen na prikaz obdobja enega leta v različnih letnih časih, pri čemer posamezne živali – svoje protagoniste – predstavi v ločenih časovnih obdobjih. Skozi tak pristop dobi gledalec širok pregled nad različnimi ekosistemi znotraj dveh zaključenih celot, geografske in časovne. Naracija skozi predstavitev posameznih živali, njihovih navad in vpetosti v širše okolje omenjenemu pristopu doda še bolj osebno komponento, občasno pa scenarij skozi posnetke, kot so nerodni

bobri na kopnem, vključni tudi komične elemente, ali pa elemente trilerja v primeru mladih lisic, ki imajo brlog v bližini ceste. Te žanrske elemente film podkrepi skozi montažo in glasbo, zmeraj pa se trudi gledalcu podobe prikazati kot del narave in ne kot zrežirane vložke. Slednje je Vranič tudi potrdil v številnih intervjujih, saj ne verjame v nastavljanje vab, da bi privabil živali, ali kakršnokoli poseganje v naravo. Tako so vsi posnetki posledica doslednosti in vztrajnosti ekipe ter pomoči strokovnjakov in lokalnih skupnosti, ki preučujejo živali oziroma živijo v sožitju z njimi.

Divja Slovenija je izjemen filmski dosežek in dokument pestrih naravnih okolij, v katerih živimo, je pa vseeno še en korak od BBC-jevih stvaritev, h katerim stremi. In ta korak je najbrž nepremostljiv, saj so tehnične in kadrovske zahteve za naslednji preskok previsoke. Tak vidik je denimo spremljanje vseh ekosistemov skozi vse leto; tukaj denimo spoznamo svizce ob koncu zime in lisice na začetku poletja, v najbolj velikopoteznih produkcijah pa vsako žival spremljamo v premorih skozi vse leto. To seveda zahteva več dodatnih ekip in priprav, kar bi povišalo proračun in trajanje snemanja. Podobne zahteve bi bile pri poskusih premikanja fokusa v drugo smer, na primer k natančnemu prikazu lova, kjer so za uspešen posnetek potrebne številne kamere in še bolj dolgotrajno načrtovanje, da lahko slika zajame tako priprave plenilca kot nevedno brezskrbnost plena, nato pa trenutek, ko plen bodisi konča v krempljih bodisi na svobodi. Tovrstni posnetki in pristopi prispevajo k dramatičnosti in poučnosti naravoslovnih dokumentarcev, vendar so za slovensko produkcijo zaradi visokih logističnih zahtev (še) nedosegljivi.

A pri filmih, kot je *Divja Slovenija*, se nima smisla osredotočati na stvari, ki bi lahko bile, temveč raje na tisto, kar imamo pred seboj. Film ponudi privlačen in glede na omejen

čas tudi dokaj podroben pregled – posnetek stanja – slovenskih ekosistemov in izbranih živali, skozi katerega ima možnost navdušiti novo generacijo mladih za raziskovanje narave in skrb zanjo, ter spodbuditi gledalce vseh starosti k

večjemu spoštovanju divjine. Pomemben je tudi za mednarodno prepoznavnost: kot novi mejnik domače naravoslovne dokumentaristike ter kot pozitiven prikaz dežele z zglednim odnosom do narave.

Divoja Slovenija (2021)